

**PERSOANĂ AUTORIZATĂ SAU INVESTITĂ DE STAT
SĂ PRESTEZE ÎN NUMELE ACESTUIA SERVICII PUBLICE
SAU SĂ ÎNDEPLINEASCĂ ACTIVITĂȚI DE INTERES
PUBLIC – SUBIECT AL INFRAȚIUNII DE EXCES
DE PUTERE SAU DEPĂȘIRE A ATRIBUȚIILOR
DE SERVICIU ÎN LEGISLAȚIA PENALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

**PERSON AUTHORIZED OR EMPLOYED BY THE STATE
TO PROVIDE PUBLIC SERVICES ON BEHALF
OR PERFORM PUBLIC INTEREST ACTIVITIES - SUBJECT
OF THE CRIME OF EXCESS OF POWER OR OVERRIDING OF
THE DUTIES IN THE CRIMINAL LAW OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

CZU: 343.353:351(478)

[https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.4\(116\).15](https://doi.org/10.52327/1813-8489.2022.4(116).15)

Vladimir PUICA,
doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

SUMMARY

The present study analyzes the notion of a person authorized or vested by the state to provide public services on its behalf or to perform activities of public interest is analyzed - subject of the crime of excess of power or of exceeding the attributions of service in the criminal law of the Republic of Moldova, especially if this category refers to certified specialists, including in the field of construction. The purpose of this study is to complete the research carried out previously in the field, in it some trends and new aspects are highlighted, specific to the current stage of development of social relations, as well as to elucidate certain ambiguities encountered by law enforcement bodies in the process of law enforcement.

Keywords: *excess of power, overcoming of duties, public person, person in charge, civil servant, person authorized or employed by the state to provide public services on behalf or perform public interest activities, etc.*

REZUMAT

În prezentul studiu este analizată noțiunea de persoană autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public – subiect al infracțiunii de exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu, în special dacă această categorie se referă la specialiștii atestați, inclusiv în domeniul construcțiilor. Studiul de față are scopul să întreprindă cercetările efectuate anterior în domeniu, în el fiind evidențiate unele tendințe și aspecte noi, specifice etapei actuale de dezvoltare a relațiilor sociale, precum și a elucida anumite neclarități pe care le întâmpină organele de drept în procesul aplicării legii.

Cuvine-cheie: *exces de putere, depășire a atribuțiilor de serviciu, persoană publică, persoană cu funcție de răspundere, funcționar, persoană autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public, etc.*

Răspunderea penală pentru săvârșirea unei fapte prejudiciabile prevăzute de legea penală și pasibilă de pedeapsă penală este antrenată doar în cazul în care fapta infracțională derivă din partea unui subiect de drept. Subiectul infracțiunii constituie și el un element al componenței de infracțiune. Legea penală stabilește la art.21 entitățile capabile să apară în postura de subiecți ai infracțiunii: persoana fizică și persoana juridică. Alți subiecți de drept nu pot să evolueze pe post de subiecți ai infracțiunii.

Din analiza textului dispoziției art.328 CP RM concluzionăm, că subiecți ai acestei infracțiuni pot fi doar persoanele fizice, concluzie care se întemeiază pe prevederea de la art.21 alin.(4) CP RM în corespundere cu care „persoanele juridice, cu excepția autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile pentru săvârșirea cărora este prevăzută sancțiune pentru persoanele juridice în Partea Specială a Codului penal”. Poziția legiuitorului este cât se poate de firească, ținându-se cont de specificul infracțiunilor prevăzute la art.328 CP RM.

Infracțiunea prevăzută la art. 328 CP RM, este infracțiune cu subiect special: persoană publică sau persoană cu funcție de demnitate publică. Din aceste rațiuni, la examinarea cauzelor penale, privind excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu trebuie să fie constatate, dacă subiectul dispune sau nu de calitățile speciale, cerute de art.328 CP RM, invocându-se prevederile actului normativ, care îi incumbă calitatea de persoană publică sau persoană cu funcție de demnitate publică ori a actului, în virtutea căruia i s-a delegat acest statut.

În această ordine de idei, dispoziția alin. (1) art. 328 CP RM face trimitere la prevederile alin. (2) art. 123 CP RM, și anume definește noțiunea „*persoană publică*”, făcând referire exactă, la prima vedere.

Astfel, prin persoană publică se înțelege: „funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice

autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public”.

O atenție deosebită este necesar a fi acordată noțiunii „persoană autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public”, care, nici în legea penală, nici în alte acte normative nu este definită. Respectiv, înțelesul unui concept utilizat de către legiuitor trebuie căutat fie în textul unei legi, fie în jurisprudență, fie în doctrina penală, iar dacă un astfel de înțeles nu poate fi identificat, rezultă că acel concept nu este previzibil

Există o interpretare cazuală, în care găsim explicații generice, și anume în pct. 3.1 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 15.05.2017 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, potrivit căreia, în corespundere cu alin. (2) art. 123 CP RM, sunt „persoane autorizate sau investite de stat să îndeplinească activități de interes public”: auditorul; avocatul; executorul judecătoresc; expertul judiciar; interpretul și traducătorul, antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați sau de executorii judecătorești; mediatorul; mandatarul autorizat etc. Nu este

exclus să existe și alte persoane autorizate sau investite de stat să îndeplinească activități de interes public, persoane care să intre sub incidența noțiunii de la alin. (2) art. 123 CP RM. În astfel de situații, instanțele de judecată vor analiza confirmarea în textul unui act normativ că astfel de persoane îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții: a) sunt autorizate sau investite de stat să-și desfășoare activitățile; b) activitățile, pe care le desfășoară, sunt activități de interes public” [10].

Totuși, în practică se constată tot mai des, că în privința specialiștilor atestați de către de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale: verficatorii de proiecte; elaboratorii de devize; proiectanții; diriginții de șantier; experții tehnici; responsabilii tehnici; diriginții cu executarea lucrărilor specializate și instalațiilor aferente construcțiilor atestați; specialiștii din laboratoarele de încercări în construcții; responsabilii tehnici pentru lucrări specializate și instalații aferente construcțiilor sunt emise acte de acuzare pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 328 CP RM, iar în acest sens se formulează următoarea întrebare: pot oare să fie considerați persoane publice în sensul alin. (2) art. 123 CP RM (și anume - persoane autorizate sau investite de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public) specialiștii atestați enumerați supra?

Nici în interpretare cazuală și nici în doctrina penală relevantă [1, p. 868-869] nu găsim un răspuns direct la respectiva întrebare. Ca și în pct. 3.1 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 7/2017, în doctrina pe-

nală relevantă se prezintă o listă exemplificativă de persoane autorizate sau investite de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public. Specialiștii în domeniul construcțiilor, atestați de către de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, nu se regăsesc printre aceste exemple.

Așadar, nici în legislație, nici în interpretările date de Plenul Curții Supreme de Justiție, nici în doctrina penală nu se afirmă direct dacă specialiștii în domeniul construcțiilor, atestați de către de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, pot sau nu să fie considerați persoane publice în sensul alin. (2) art. 123 CP RM, și anume - persoane autorizate sau investite de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public (ultima teză din alin. (2) art. 123 CP RM).

Cu toate acestea, în pct. 3.1 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 7/2017 și în doctrina penală relevantă se sugerează posibila soluție pentru problema analizată: este necesar ca textul unui act normativ să confirme că persoanele publice în sensul ultimei teze din alin. (2) art. 123 CP RM îndeplinesc cumulativ următoarele două condiții:

1) sunt autorizate sau investite de stat să-și desfășoare activitățile;

2) activitățile, pe care le desfășoară, sunt activități de interes public.

Cât privește prima dintre aceste condiții, autorii adresării nr. 03/14-2930 din 21 iunie 2021 menționează *inter alia*: „Persoanele anterior menționate din domeniul construcțiilor nu se regăsesc în anumite acte normative unde să fie indicat expres precum că acestea sunt

autorizate sau investite de stat să îndeplinească activități de interes public, însă autorizarea sau investirea ar fi înțeleasă însăși prin procedura atestării și eliberării certificatului corespunzător”.

În continuarea vom examina ipoteza afirmativă a întrebării sub aspectul că:

1) specialiștii din domeniul construcțiilor (verificatorii de proiecte; elaboratorii de devize; proiectanții; diriginții de șantier; experții tehnici; responsabilii tehnici; diriginții cu executarea lucrărilor specializate și instalațiilor aferente construcțiilor atestați; specialiștii din laboratoarele de încercări în construcții; responsabilii tehnici pentru lucrări specifice de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Economiei și Infrastructurii;

2) această atestare denotă faptul că respectivii specialiști sunt autorizați sau investiți de stat să presteze servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

În primul rând, este necesar să accentuăm că, în conformitate cu ultima teză din alin. (2) art. 123 CP RM, se cere ca persoanele nu pur și simplu să fie autorizate sau investite de stat să-și desfășoare activitățile. Se cere ca persoanele să fie autorizate sau investite de stat să presteze *în numele acestuia* servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public. Întrucât legiuitorul nu a fost suficient de explicit, nu putem exclude că sintagma „în numele acestuia” se referă atât la persoanele autorizate sau investite de stat să presteze servicii publice, cât și la persoanele autorizate sau investite de stat să îndeplinească activități de interes public.

Potrivit alin. (3) art. 7 al Legii nr. 721/1996 privind calitatea în construcții

(în continuare - Legii nr. 721/1996) „sunt în drept să exercite activități de proiectare a construcțiilor, dirijare și verificare a lucrărilor de construcții, încercări de laborator, controlul intern al calității și gestionarea fondului construit specialității atestați ca persoane fizice în nume propriu sau ca angajați ai agenților economici care desfășoară aceste activități” [13]. În alin. (2) art. 13 din aceeași lege se prevede: „Verificarea și expertizarea proiectelor în ceea ce privește respectarea documentelor normative referitoare la exigențele esențiale se efectuează de către verifcatorii de proiecte atestați în nume propriu”. Aceste prevederi legale confirmă că specialiștii atestați din domeniul construcțiilor nu sunt autorizați sau investiți de stat să îndeplinească în numele acestuia activități de interes public.

În al doilea rând, se pune la îndoială faptul că atestarea specialiștilor din domeniul construcțiilor denotă că aceștia sunt autorizați sau investiți de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

Atestarea specialiștilor din domeniul construcțiilor reprezintă obiectul de reglementare al dispozițiilor din Legea nr. 721/1996 privind calitatea în construcții, din interpretarea cărora rezultă, că certificatul de atestare tehnico-profesională a specialiștilor din domeniul construcțiilor constituie actul constatator al pregătirii profesionale a acestor specialiști după susținerea de către ei a unui curs obligatoriu de perfecționare profesională. Nu rezultă concluzia certă că certificatul în cauză ar avea și calitatea de dovadă a autorizării sau investiții de stat a

specialiștilor în domeniul construcțiilor să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

Incertitudinea creată mai este creată și din dispozițiile alin. (1) art. 41 din Legea nr. 160/20122 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreținător [14], „în funcție de scopul, forma și modul de reglementare, actele permissive sunt de 3 categorii: a) licență- act permisiv care investește (subl. ns.) titularul cu drept de a desfășura un anumit gen de activitate, integral sau parțial, asupra căruia se răsfrâng criteriile de licențiere stabilite de prezenta lege; b) *autorizație* - act permisiv care se referă la acordarea anumitor drepturi de activitate și la atestarea întrunirii anumitor condiții de către agentul economic; c) *certificat* - act permisiv. care se referă la conformitatea anumitor bunuri sau servicii fie la atestarea cunoștințelor/capacităților angajaților unui agent economic, în limita criteriilor stabilite la art. 4, în baza căruia nu se acordă drepturi primare pentru activitate, dar care este impus de lege pentru a confirma respectarea unor cerințe de ordin tehnic și a cărui neobținere nu periclitează întreaga activitate a agentului economic într-un domeniu”.

Remarcăm că în definiția noțiunii de licență, legiuitorul vorbește despre „investirea” titularului. În contrast, în definiția legală a noțiunii „certificat” nu se recurge la termenul „investire”. Ceea ce sporește incertitudinea privind posibilitatea incidenței ultimei teze din alin.(2) art.123 CP RM asupra titularului certificatului de atestare tehnico-profesională a specialiștilor din domeniul construcțiilor.

În altă ordine de idei, cea de-a doua condiție care rezultă din alin. (2) art. 123 CP RM, specificată în pct. 3.1 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 7/2017 și în doctrina penală relevantă, presupune că activitățile, pe care le desfășoară subiectul, trebuie să fie de interes public.

În cazul specialiștilor în domeniul construcțiilor atestați de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, lipsește o prevedere expresă de genul celei din alin.(1) art.3 al Legii nr.137/2015 cu privire la mediere: „Mediatorul desfășoară activitate de liber-profesionist, de interes public, care nu constituie activitate de întreprinzător și nu poate fi raportată la o astfel de activitate” [15].

În aparență, activitățile din domeniul construcțiilor ar fi de interes public, însă noțiunea „construcții” se referă la o palitră extrem de largă de situații, care potrivit pct.5.9.5 din Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii nr.92 din 20.02.2018 cu privire la aprobarea documentului normativ NCM A.01.01:2018 „Sistemul de documente normative în construcții. Termeni și definiții”, prin „construcții” se are în vedere „construcțiile de orice categorie, inclusiv: clădiri; drumuri; poduri; căi ferate; piste de aviație; construcții hidrotehnice; amenajări portuare; turnuri; coșuri de fum; rezervoare; silozuri; construcții tehnico-edilitare subterane sau supraterane; construcții-suport ale rețelelor de transport, de distribuție a energiei electrice sau de telecomunicații; construcții cu caracter provizoriu” [18]. În funcție de caracteristicile fiecărei construcții, activitățile din domeniul construcțiilor pot fi de interes public sau de interes privat. Este puțin probabil ca, de exemplu, o casă indivi-

duală de locuit sau o construcție auxiliară cu caracter provizoriu să reprezinte în toate cazurile rezultatul unei activități de interes public.

Drept urmare, prima facie ar rezulta că noțiunea „interes public” din această normă a trecut testul constituționalității în Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 100 din 03.10.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 117g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 313 din Codul contravențional [5], precum și în Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 42 din 01.04.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 218g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 313 din Codul contravențional (neclaritatea noțiunii „interes public”) [6]. Însă, în conjunctura pe care o analizăm, aceste două decizii ale instanței de contencios constituțional nu sunt relevante. Or, contextul, în care noțiunea „interes public” este folosită în art. 313 din Codul contravențional, nu coincide cu cel din ultima teză a alin.(2) art.123 CP RM.

Noțiunea „interes public” este definită în legislație. De exemplu, conform art.18 al Codului administrativ, „interesul public” vizează ordinea de drept, democrația, garantarea drepturilor și a libertăților persoanelor, precum și obligațiile acestora, satisfacerea necesităților sociale, realizarea competențelor autorităților publice, funcționarea lor legală și în bune condiții” [4]. Potrivit art. 3 al Legii nr. 82 din 25.05.2017 a integrității (în continuare - Legii nr. 82/2017), interes public constituie „interesul general de dezvoltare a bunăstării societății în ansamblu și

de realizare a intereselor private legitime, garantat prin funcționarea entităților publice și private, precum și prin exercitarea atribuțiilor de serviciu ale agenților entităților date în strictă conformitate cu prevederile legale, în mod eficient și econom din punct de vedere al utilizării resurselor” [16]. Remarcăm că aceste două definiții legale au un conținut diferit. Sub acest aspect, are dreptate N. Pascaru care afirmă: „[...] cadrul legal național încă conține destul de multe incertitudini în partea ce ține de interpretarea uniformă și unanimă a ceea ce reprezintă interes public” [19, p. 135-139]. În afară de aceasta, în HCC nr. 24/2019 se remarcă, inter alia: „[...] 134 Curtea observă că noțiunea de „interes public” este redată, între altele, în art. 3 din Legea integrității nr. 82 din 25 mai 2017 [...], precum și în Codul administrativ. Totuși, Curtea constată că o astfel de definiție nu se regăsește și în legea penală. 135. Prin urmare, Curtea reiterează că legea penală nu conține criteriile clare și previzibile pentru aprecierea, în mod concret, a impactului acțiunilor unei persoane în privința unei valori abstracte cum este „interesul public” [...]” 18. Așadar, definițiile noțiunii „interes penal” din legislația extrapenală nu sunt potrivite pentru a reda semantisimul acestei noțiuni în cazurile în care ea este utilizată în legea penală. În această ordine de idei, nu putem face abstracție de următoarea constatare din pct. 28 al Deciziei Curții Constituționale a României nr. 551 din 13.07.2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost modificate prin Ordonanța de

urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară: „[...] Există concepte, interesul public fiind unul dintre acestea, pentru care oferirea unei definiții abstracte, atotcuprinzătoare, este un deziderat imposibil de realizat. Aceasta deoarece, în funcție de materia în legătură cu care interesul public este analizat, elementele luate în considerare vor fi diferite” [7].

Definirea în legea penală a noțiunii „interes public” a fost preconizată într-un proiect legislativ din 2016. În cadrul acestuia a fost propusă completarea Codului penal cu art. 125¹, în care alineatul (1) ar fi avut următorul conținut: „Prin „*interes public*” se înțelege interesul general de dezvoltare a bunăstării societății în ansamblu, a comunității locale și/sau de realizare a intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, garantat prin utilizarea eficientă a patrimoniului public, precum și prin respectarea strictă a prevederilor legale în cadrul activităților desfășurate de: a) autoritățile, instituțiile și organizațiile de stat, autoritățile administrației publice centrale sau locale; b) întreprinderile de stat sau municipale; c) organizațiile comerciale în care statul, administrația publică centrală sau locală deține cotă-parte, precum și organizațiile obștești și alte organizații înființate/fondate de către organele statului, administrației publice centrale sau locale” [20].

A rămas fără efect nu doar acest proiect legislativ, ci și dezideratul din Adre-

sa din HCC nr. 22/2017: „[...] având în vedere faptul că noțiunea „interes public” se regăsește în mai multe componente de infracțiuni și contravenții, [...] urmează a fi efectuate modificările de rigoare, cu luarea în considerare a raționamentelor expuse în hotărârea Curții” [11].

Toate cele consemnate mai sus, ridică problema legată de respectarea de către legiuitor a principiului legalității incriminării, din perspectiva previzibilității dispoziției de la alin. (2) art. 123 CP RM în partea desemnată prin sintagma „persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public”.

Astfel, în hotărârea pronunțată în cauza Kokkinakis împotriva Greciei, în § 40, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare - CtEDO) a decis cu valoare de principiu că legalitatea incriminării este îndeplinită „atunci când individul poate să știe, pornind de la prevederea normei pertinente și, la nevoie, cu ajutorul interpretării date de jurisprudență, ce acțiuni și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală” [3].

Mai mult ca atât, în hotărârea pronunțată în cauza Dragotoni și Militaru-Pidhomi împotriva României [12], în § 36, CtEDO scoate în evidență principiul generalității legilor, stabilind că chiar din cauza principiului generalității legilor, conținutul acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una din tehnicile tip de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. De asemenea, numeroase legi se folosesc de eficacitatea formulilor mai mult sau mai puțin vagi, pentru a evita o rigiditate excesivă și a

se putea adapta la schimbările de situație. Interpretarea și aplicarea unor asemenea texte depinde de practică, fapt susținut anterior de CtEDO în cauzele Kokkinakis împotriva Greciei [3] și Cantoni împotriva Franței [2].

Astfel, pe caz au fost depistate două precedente, și anume: Decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21.01.2020, dosar nr. Ir-264/19 [9], potrivit căreia dirigintele de șantier este recunoscut ca persoană publică și Decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26.09.2019, dosar nr. 1r-169/18 [8], potrivit căreia responsabilul tehnic specialist atestat în domeniul construcțiilor a fost catalogat ca persoană publică.

Concluzii. Având în vedere că problema ridicată nu poate fi soluționată pe cale doctrinară, iar calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale, s-ar propune o soluție de dezlegare a chestiunilor de interes: depunerea, în temeiul alin. (2) art. 72 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative [17], a unei cereri către Parlamentul Republicii Moldova în vederea interpretării dispoziției de la alin. (2) art. 123 CP RM în partea desemnată prin sintagma „persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public”, și anume, dacă aceasta îi are în vedere pe următorii specialiști atestați de către de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale: verificatorii de proiecte; elaboratorii de devize; proiectanții; diriginții de șantier; experții tehnici; responsabilii tehnici;

diriginții cu executarea lucrărilor specializate și instalațiilor aferente construcțiilor atestați; specialiștii din laboratoarele de încercări în construcții; responsabilii tehnici pentru lucrări specializate și instalații aferente construcțiilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Brînza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, 1300 p.
2. *Case of Cantoni v. France.* <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58Q68>.
3. *Case of Kokkinakis v. Greece.* <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57827>.
4. Codul administrativ. în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 309-320.
5. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 100 din 03.10.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 117g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 313 din Codul contravențional. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 320-325.
6. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 42 din 01.04.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 218g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 313 din Codul contravențional (neclaritatea noțiunii „interes public” [2]). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 108-110.
7. Decizia Curții Constituționale a României nr. 551 din 13.07.2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară. în: *Monitorul Oficial al României*, 2017, nr. 977.
8. Decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26.09.2019, dosar nr. Ir-169/2018. https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/57d6531d-bddd-e811-80d6-050568b7027
9. Decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21.01.2020, dosar nr. Ir-264/2019. <https://cae.instante.justice.md/ro/pigdjntegration/pdf/d79516f5-aal0-4df1-al05-b841cb54be4d>.
10. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 15.05.2017 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=216
11. Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 27.06.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 328 alin. (1) din Codul penal (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 352-355.
12. Hotărârea din 24 mai 2007, definitivă la 24 august 2007, în Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122714>.

13. Legea nr. 721 din 02.02.1996 privind calitatea în construcții. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 25.
14. Legea nr. 160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 170-175.
15. Legea nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 224- 233.
16. Legea nr. 82 din 25.05.2017 a integrității. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 229-243.
17. Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 7-17.
18. Ordinul Ministrului Economiei și Infrastructurii nr. 92 din 20.02.2018 cu privire la aprobarea documentului normativ NCM A.01.01:2018 „Sistemul de documente normative în construcții. Termeni și definiții”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 77-83; NCM A.01.01:2018. Principiile și metodologia reglementării în construcții Sistemul de documente normative în construcții. Termeni și definiții. Disponibil: ednc.gov.md/upload/61/NCM_A.01.012018.pdf
19. Pascaru N. Analiza conceptului de „interes public” prin prisma legislației din Republica Moldova. In: Administrarea Publică, 2020, nr. 4, p. 135-139.
20. Proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal - art. 55, 60, 64 ș.a.; Codul de procedură penală-art. 1328 ș.a.). <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3289/language/ro-RO/Default.aspx>